

Deel 1 aanleg van een kruidentuin

1. Bodem -ligging

1.1 bodem eisen kruidentuin :

- ◆ goed water doorlaatbaar (warm in de zomer, niet te vochtig in de winter)
- ◆ losse grond : best leemgrond (korrelig) of zandgrond (waterdoorlatend)
liever geen kleigrond(watervasthoudend)
- ◆ kalkrijk (najaar), weinig stikstof
- ◆ Humusrijk, niet te veel voeding ,bij te rijke voeding neemt het aroma en werking af
- ◆ organisch materiaal uit tuin of compostbak inwerken voor aanplanting
(grondstructuur verbeteren- groeistimulans kruiden)
- ◆ Grond bijstellen naar gelang ph/ grondsoort : kruiden ph 5,5 tot 6, vaste grond
losser maken door compost ,assen

1.2 ligging

- ◆ voldoende zonlicht (min 6u zon)
- ◆ Niet te ver van huis → gebruik keuken
- ◆ Beschutting: de meeste kruiden houden niet van koude of wind: zorg voor een
haag, heggescherp om voor je tuin een microklimaat te creëren
- ◆ Beschikbaar water (waterton, pomp)

2. voorbereidend werk aanleg kruidentuin

2.1 grondbewerking

- ◆ grond luchtig maken door te spitten
- ◆ onkruid vrij maken : omspitten (compost)
- ◆ bijstellen naar gelang ph,: te zuur kalken in najaar
- ◆ bijstellen naar soort grond :
 - kleigrond lossen maken door toevoeging compost, verhoogde perken
maken (waterafvoer)
 - zware grond: fijn grindmateriaal toevoegen voor losse structuur
(assen,eischaal)

3.2 plantschema

- ◆ maak een plantschema op schaal , vergeet de nutsvoorziening niet !
- ◆ voorzie de aanleg van paden, waterpartij indien gewenst
- ◆ zet je schema met markeerstokken of tuinkoord uit in het gekozen perceel

3.3 plantenkeuze

- ◆ hou bij de keuze van de planten rekening met
 - ◆ grootte en structuur van de volwassen plant, voldoende ruimte
 - ◆ bloeitijd, kleur van de bloem
 - ◆ plaatsinname :
 - ◆ de meeste kruiden 30- 50 hoog,
 - ◆ grotere 50 cm tot + 1m
 - ◆ bodembedekkend (kruipend)
 - ◆ diepe wortel, wortelstok
- ◆ zet de planten met pot en al eerst uit op de percelen, zodat je kan herschikken!
- ◆ Voor sommige planten is het aangeraden ze met pot in te graven
 - gemakkelijker verplanten (niet juiste plaats staan / in de winter)
 - wortelvorming jonge teelt
 - om woekering te voorkomen (munt)
- ◆ Zet dezelfde kruiden in groepjes bij elkaar op basis van een zelfde herkomststreek ,
 - bv alle mediterrane planten zoals rozemarijn, tijm, salie, oregano bijeen
- ◆ veel of weinig waterbehoevend: alle waterlievende planten bij elkaar (postelein,waterkers)
- ◆ hou rekening met de lichtintensiteit : zon – halfschaduw, schaduw (basilicum)
- ◆ Zet de tuin niet overvol, zodat de kruiden voldoende licht en lucht krijgen
- ◆ Zet bij alle kruidplanten een naamkaartje, eventuele plantdatum
- ◆ Snelle groeiers zet je best ergens alleen: smeerwortel, lavas ,bernagie

5. Telen van kruiden

5.1 Onderscheid: eenjarige – twee jarige –vaste plant

- ◆ **Eenjarige planten:**
 - moeten **elk jaar opnieuw** gezaaid worden in het voorjaar
 - Bv basilicum, kervel, koriander, peterselie
 - overwinterend zaad** toch nieuwe planten
 - bv :goudsbloem, dragon,oost Indische kers,komkommerkruid.....
- ◆ **Tweejarige planten:**
 - ◆ het eerste jaar zaaien mei/juni bloei :een rozet. (afdekken in de winter),
 - ◆ het 2de jaar bloeien, sterven af na zaadvorming ,daarna continu cyclus
 - voorbeelden: voorjaar: vergeet me nietje, madelief
 - zomer: stokroos, teunisbloem, toorts, vingerhoedskruid
- ◆ **Vaste planten:**
 - gekweekt uit zaad of wilde plant, gedijd verschillende jaren
 - bv** :Lavendel, tijm, salie, citroenmelisse, munt, lavas, pimperl,...

5.2 Zaaien

- ◆ in het voorjaar uitgezaaid : meeste kruiden

de grond voldoende opgewarmd is.
Voorzaaien in koude bak of zaadbak geeft voorsprong

- ◆ kiemwijze van het zaad
 - ◆ **Bovenkiemers** : grond los maken, bovengronds zaaien : basilicum, kamille,tijm,marjolein, bonenkruid,papavers
 - ◆ **Koudkiemers** : zaden in plastic zakje 6 weken in koelkast : meidoorn, roomse kervel,lievevrouwbedstro,maartsviooltje
- ◆ Jonge kruiden in volle grond, afdekken met doorzichtige bloempot/fles voor vogels, insecten , koude temperatuur en wind
- ◆ Als je in het najaar niet te drastisch snoeit of wiedt, zaaien heel wat kruiden zich zelf uit.
- ◆ Voordeel:
 - sterkere planten aangepast aan de tuinomstandigheden.
 - Vlug jonge planten
 - Minder najaarswerk
- ◆ Nadeel:tuin niet opgeruimd

5.3 Vermeerderen

5.3.1 stekken

- ◆ de eigenschappen en sterkte van de moederplant blijft behouden.
- ◆ Schieten snel wortel en groeien snel bij gunstige voorwaarden
- ◆ Verschillende momenten van stekken:
 - Voorjaarstek (zachte stek) mei juni
geschikt voor:oregano,boerenwormkruid,munt,salie...
 - Zomerstek (halfharde stek) juli tot half september
geschikt voor: citroenkruid, rozemarijn, tijm,lavendel,laurier hysop
 - Winterstek (harde stengelstek) eind oktober tot aanvang lente
geschikt voor houtige kruiden,heesters:vlier,spirea,boerenjasmijn,forsythia

5.3.2 Worteldeling, scheuren

Scheuren: Geschikt voor kruiden met vezelachtige wortels of penwortels
plant opgraven en de wortels uit elkaar scheuren, bovenste bladgroen halveren
nieuwe bosjes terug planten: goed bij bieslook

delen: bij citroenmelisse, lavas,smeerwortel,valeriaan, duizendblad, st janskruid
plant opgraven en met schop in meerdere delen klieven,grote blad weg, jong behouden

5.3.3 afleggen

Geschikt voor heesterachtige kruiden: laurier, rozemarijn, salie, st Janskruid, citroenverbena

- ◆ neem een lage zijstek van de moederplant, buigen tot gleuf in de grond en vast leggen.
- ◆ Hoge zijstek: stukje stengel vrijmaken en verwonden plastic zakje met potgrond er rond

6. kruiden in de groentetuin

6.1 bescherming en groeistimulans

Kruiden zijn sterk genoeg om plagen en ziektes te vermijden door hun aromatische geur :

- ◆ houden ze insecten op afstand
 - **koolvlieg**: hysop (eierschaal), salie,citroenmelisse,goudsbloem
 - **Witte vlieg**: basilicum
 - **Wortelvlieg**: rozemarijn,peterselie
 - **Mieren**: boerenwormkruid, kervel,goudsbloem
 - **Kevers**: duizendblad,peterselie,goudsbloem
 - **Slakken*** houden niet van Oost-Indische kers, hysop, salie, tijm, tomaat en anijsplanten
 - **Bladluizen**: goudsbloem (motluis),peterselie,munt,basilicum,bieslook(rozen)
Houden niet van Koriander, knoflook, basilicum
- ◆ de groei van de groenten stimuleren
 - uien: kamille
 - Bonen: bonenkruid , oost Ind.kers
 - Erwten: dille, munt
 - Kolen: kamille,duizendblad
 - Wortelen: rozemarijn (broccoli),peterselie,basilicum
 - Prei –spruiten : salie
 - Selder: basilicum
 - Aardbeien: bernagie

Slakken *

*Strooi zemelen op een hoopje(bv haverhout): slakken worden er door aangetrokken zewelstof is echter dodelijk voor slakken

* en schaalte gist (bier)gelijk met grond onder plant zetten. Slakken zijn verzot op gistgeur, verdrinken in schaalte.

6.2 beschermen tegen ziektes

6.2.1 gier maken :

Wat:1kg kruid in 10 l water , 2 weken laten gisten, gebruik: 1/10

- ◆ brandnetel : bladversterkende meststof (ijzer en stikstof en calcium),bladluizen
- ◆ smeerwortel : rijk aan potas, bemestend effect (kalium ,stikstof)
→afwisselen met brandnetel
- ◆ duizendblad: voedend en genezende gier verziekte planten
- ◆ heermoes: (kiezelzuur)weerstand tegen luis en mijten
- ◆ rabarberblad: bladluis, rupsen, koolvlieg

6.2.2 afkooksel maken :

Wat: 1 kg kruid afkoken 15 à 20 min laten trekken, zeven,

- gebruik 1/ 5 tot 1/10 al dan niet met toevoeging van zeep
- ♣ heermoes : (gesteentemeel geur) schimmels, meeldauw
- ♣ kamille : luizen, algemeen tonicum
- ♣ goudbloem –duizendblad –kamille : groeistimulans, versterkend,genezend
- ♣ rabarber: (zeep)bladluis, rupsen, koolvlieg
- ♣ knoflook: schimmels, meeldauw
- ♣ vlierblad (met zeep) : bladluizen,rupsen en andere insecten

6.3 Maak een bloeiende rand in je groentetuin

- ♣ **Aantrekken gunstige insecten: → luizeneters**
 - Gaasvliegen: duizendblad,guldenroede, kamille
 - Zweefvliegen:duizendblad, dille, venkel, lavas, guldenroede,Oost-Indische kers
 - Lieveheersbeestje: duizendblad, goudbloem,boerenwormkruid
 - Wantsen: eten rupsen,(voeding berk, es en frambozenblad)
- ♣ **Bijenplanten (bestuiving), insecten verjagend**
 - Bloeiende: bernagie, st janskruid, rode zonnehoed,tijm, marjolein,hysop
 - Geurplanten: munt, citroenmelisse,citroenkruid,boerenwormkruid
- ♣ **Bloeiende algemeen ziekteverende kruiden:**
 - goudbloem, kamille, duizendblad, kaasjeskruid
- ♣ **Vlierstruik** aan composthoop, in haag weert insecten af

7.Bemesting

- ♣ Organisch vergaan materiaal in het voorjaar of najaar (niet samen met kalk)
- ♣ Compost uit je compostbak (afval,takken, gras)
 - ♣ Composteerbare kruiden: kamille, goudbloem,smeewortel
 - ♣ Bladcompost: gehakte gecomposteerde bladeren : zorgt voor stikstof, kalium. Maakt bodem korrelig en vruchtbaar
 - ♣ Gras: kort gemaaid, bodemverbeteraar, voedingstoffen bodem
- ♣ Geef niet te veel chemische kunstmest:
 - verzwakt de planten, stimuleert zachte groei wat insecten aantrekt
- ♣ Jaarlijks dosis kruidenmest in voorjaar
- ♣ Om de 2 jaar kalk geven (of eerder bij te zure grond) in najaar:
 - versterkt het bodemleven en laat planten voedingstoffen gemakkelijker opnemen